

Det skal du vide for at få adgang til utilgængelige arkivalier

---

De fleste dokumenter, protokoller, m.m. i Statens Arkiver kan du bruge på læsesalen med det samme. Men sager, der er yngre end 20 år eller personfølsomme sager, der er yngre end 75 år, kan du kun få lov at se, hvis du får særlig tilladelse først. Du kan få umiddelbart adgang til registre og protokoller, der fungerer som søgemidler til sager, der er underlagt tilgængelighedsfrist, hvis du først skriver under på en tavshedserklæring (søgemiddelerklæring). Sådanne arkivalier må du kun bruge med henblik på at identificere sager, du ønsker at søge adgang til.

Hvem kan søge

Alle kan søge adgang til en eller flere sager, men adgang bevilges efter reglerne i arkivloven. Det betyder, at du skal være part i sagen eller nærmeste direkte slægtning til afdøde parter i sagen for at få adgang, hvis du søger adgang til en sag af personlige årsager eller som led i slægtsforskning.

Søger du adgang til arkivalier i forbindelse med studier eller forskning, skal du angive arbejdstitel og afgrænsning i emne og tid for fremstillingen eller vedlægge en kort projektbeskrivelse til ansøgningen.

Når du skal søge om adgang:

Indeholder sagen personfølsomme oplysninger; f.eks. vedrørende adoption, skilsmisse eller retsager OG er sagen yngre end 75 år? Hvis "nej", så er arkivalierne oftest frit tilgængelige og der skal ikke søges adgang. Hvis "ja", så skal der søges om adgang.

Har du identificeret sagen præcist?

Nej: identificer sagen via søgemidler (registre, journaler) – for at få adgang til søgemidler, skal du udfylde en søgemiddelerklæring, som fås af vejledningsvagten. Du får umiddelbart adgang til søgemidlet, når du har udfyldt erklæringen. Søgemidlet skal bestilles på en hvid bestillingsblanket ligesom andet arkivmateriale. Vejledningsvagten noterer på blanketten, at du har tilladelse til at se søgemidlet.

Ja: udfyld et adgangsskema – få evt. hjælp af vejledningsvagten.

Er du i tvivl om, hvordan du identificerer sagen, kan du søge hjælp i arkivets emneark, der er opstillet i alfabetisk orden bagerst på hovedlæsesalen, eller du kan finde dem på <http://www.sa.dk/lak/brugearkivet/emneark/default.htm>. Du kan også bede vejledningsvagten om hjælp.

Er der tale om en adoptions- faderskabs-, skilsmisse- eller straffesag, skal du anvende "det lille adgangsskema". Er der tale om en anden type sag eller et større sagskompleks, skal du anvende "det store adgangsskema".

Skemaerne kan downloades fra <http://www.sa.dk/sa/adgang/ansoeg/lak.htm>, de kan udleveres af vejledningsvagten, eller du kan skrive eller ringe til arkivet og få et skema tilsendt. Du må også gerne bare skrive et brev eller en e-mail, der indeholder de nødvendige oplysninger.

På blanketten eller i brevet skal du så præcist som muligt angive, hvilket materiale du søger adgang til. Du skal også angive et formål med din ansøgning på blanketten. Det kan f.eks. være personlig oplysning om dig selv eller din nærmeste familie, slægtsforskning eller udarbejdelse af en fremstilling som en universitetsopgave, en videnskabelig artikel eller lignende.

Når du har udfyldt blanketten, afleverer du den til vejledningsvagten, der sørger for, at sagen bliver behandlet. Du kan evt. bede vejledningsvagten om hjælp til at udfylde blanketten. Blanketten kan også sendes med post eller faxes til arkivet.

Svarfrister

Når arkivet har modtaget en adgangsansøgning, skal den besvares inden for 14 dage. Det betyder ikke, at der altid foreligger en afgørelse inden for 14 dage, men du skal have hørt fra arkivet inden for det tidsrum.

Hvis din ansøgning ikke er tilstrækkelig præcis, kontakter arkivet dig for at få yderligere oplysninger.

Hvis din ansøgning omhandler sager fra strafferetsplejen, skal arkivet indhente et samtykke fra den afleverende myndighed. Myndigheden er ikke pålagt nogen øvre svarfrist, men du bliver informeret om, at myndigheden er blevet anmodet om at give samtykke. Når myndigheden har svaret på henvendelsen, har arkivet 14 dage til at meddele dig enten afslag eller tilladelse.

Mere om adgang til arkiverne

Frister på 20 og 75 år

Langt de største dele af vores samlinger er "umiddelbart tilgængelige". Det vil sige, at enhver kan komme ind på arkivernes læsesale, bestille de pågældende ting frem fra magasinerne og kigge i dem. Hovedreglen er, at arkivalier er "umiddelbart tilgængelige" og kan udleveres frit, når de er 20 år gamle. Det gælder dog ikke, hvis de f.eks. handler om ting, der er særligt følsomme eller private. Reglerne findes i arkivloven. Sager, der f.eks. indeholder oplysninger om enkeltpersoners private forhold, skal være 75 år gamle, før alle og enhver kan bruge dem på læsesalen. Når fristerne er udløbet, har borgerne krav på at få adgang til arkivalierne. På arkivets læsesal kan du få en folder, der fortæller mere om fristerne.

Man kan søge særlig tilladelse

Man kan søge om dispensation fra fristerne. Der skal altid en særlig ansøgning til, før det kan lade sig gøre – se hvordan på modsatte side. På arkivet kan du få de helt præcise oplysninger om regler for tilgængelighed. Hver sag vurderes for sig, og hvis man får lov at bruge arkivalierne, skal man skrive under på, at man ikke misbruger oplysningerne. F.eks. må man normalt ikke opsøge personer, der er omtalt i arkivalierne, fortælle andre om sagen m.m.

Krav på behandling af ansøgning – ikke krav på adgang

Når arkiverne skal vurdere, om der kan gives dispensation, bliver der tilstræbt den størst mulige åbenhed. Det er et krav fra regering og folketing, og det bliver derfor overvejet, om hensynet til beskyttelse er blevet meget svagere, som tiden er gået. Og der bliver taget stilling til, om der kan sættes vilkår, der tillader adgang, uden at gyldige interesser krænkes.

Borgerne har et retskrav på, at deres ansøgninger om dispensation bliver behandlet efter de regler, der er fastsat i arkivloven. Men før de ovennævnte tidsfrister er udløbet, har de ikke noget retskrav på, at der bliver givet adgang.

Hvem får adgang

Statens Arkiver forvalter arkivlovens bestemmelser om adgang efter princippet "størst mulig åbenhed". Over 90 % får adgang til de arkivalier, de er interesserede i.

Hvis man ønsker at klage

Hvis man har søgt om adgang til en sag og er utilfreds med afgørelsen, kan man i første omgang klage til rigsarkivaren:

Adressen er:
Rigsarkivet
Rigsdagsgården 9
1218 København K

Rapport om adgang

Statens Arkiver udarbejder hvert år en rapport om adgang til arkiverne. I denne rapport findes også en liste over årets afslag, der kan give et indtryk af, hvor grænsen for åbenhed går.

Rapporten sendes til kulturministeren og behandles i et særligt udvalg, som kommenterer praksis og stiller forslag. Udvalgets beretning sendes med kulturministerens kommentarer til Folketingets kulturudvalg. Det sikres således, at Folketinget til stadighed kan følge med i, om intentionerne om størst mulig åbenhed følges.

Så gamle skal arkivalierne være:

20 år

Dokumenter, som der ikke findes andre regler om.

Forlænget frist

F.eks. dokumenter om følsomme sikkerhedspolitiske spørgsmål.

75 år

Fortrolige oplysninger om enkeltpersoner, om adoption, skilsmisse, selvmord, kriminalitet etc.

50 år

Kirkebogsindførsler vedr. fødsel, konfirmation og vielse.

10 år

Kirkebogsindførsler vedr. begravelse.

Landsarkivet for Sjælland,
Lolland-Falster & Bornholm
Postboks 661
Jagtvej 10
2200 København N
Telefon: 35 24 82 00
Telefax: 72 26 53 48
E-mail: mailbox@lak.sa.dk
Hjemmeside: www.sa.dk/lak

PS/UMW/2007